

DEPARTAMENT D'ACCIÓ CLIMÀTICA,
ALIMENTACIÓ I AGENDA RURAL
Subdirecció General d'Avaluació Ambiental

Mons Badia, en representació i en qualitat de presidenta del Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya, domiciliat al carrer C/Casp 130, planta baixa - despatx 2 (edifici COACB), 08013, Barcelona.

Ha tingut coneixement de la Comunicació al Govern sobre la consulta pública prèvia a l'elaboració del Projecte de decret pel qual s'aprova el Pla territorial sectorial per a la implantació d'energies renovables a Catalunya (PLATER).

El Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya es té per interessat en el procediment, i en conseqüència, presenta les següents consideracions, distribuïdes en els següents apartats:

- Consideracions generals a la implantació d'energies renovables (pàg. 2).
- Consideracions generals a la implantació de parcs eòlics (pàg. 11).
- Altres consideracions (pàg. 14).

1. CONSIDERACIONS GENERALS A LA IMPLANTACIÓ D'ENERGIES RENOVABLES

Primera

FALTA D'EQUITAT TERRITORIAL: CONCENTRACIÓ DEL POTENCIAL D'ENERGIES RENOVABLES EN UNA ÚNICA ZONA DE CATALUNYA

El Pacte Nacional per a la Transició Energètica a Catalunya (PNTE), aprovat per Acord del Govern el 31 de gener de 2017 estableix la necessitat “d’aconseguir veritablement un sistema elèctric català fonamentat totalment en les energies renovables i (...) i de generació renovable distribuïda (...)”.

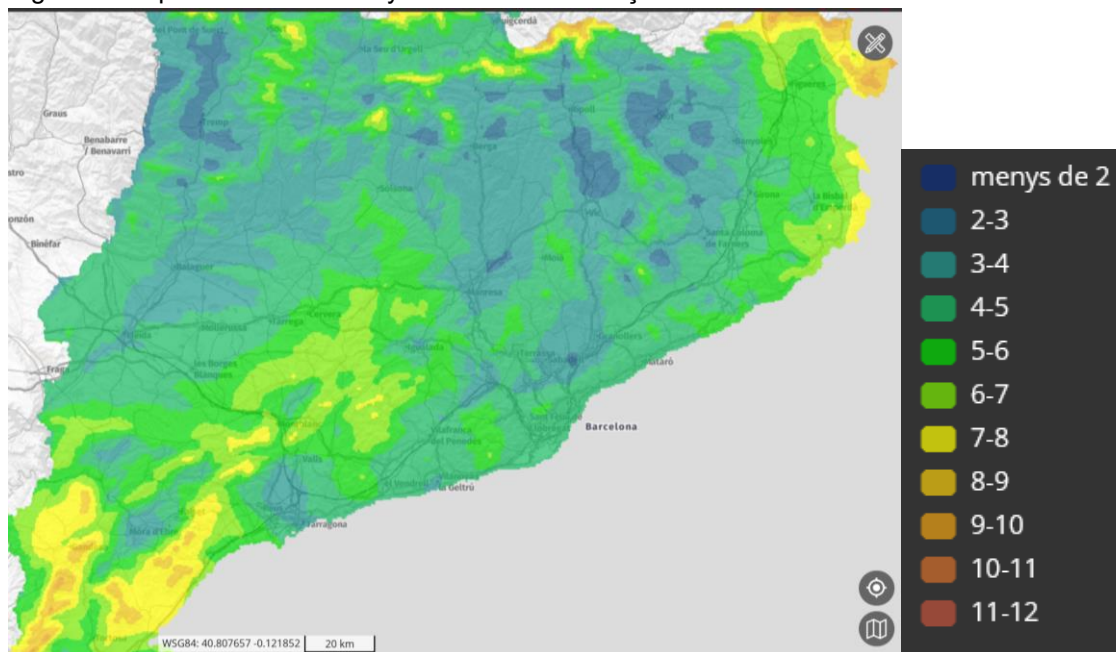
Observant el visor de les energies renovables del DTES s’observa que les centrals eòliques a Catalunya no s’ubiquen segons el criteri de generació distribuïda, és a dir, en proximitat als centres de consum sinó que es concentren bàsicament en dos grans eixos: la Terra Alta i la línia del territori que delimita el sud de la província de Lleida amb el nord de la província de Tarragona i Anoia. Aquesta línia es caracteritza pel despoblament, els baixos preus del sòl, i en particular, per la llunyania als centres de consum. Pel que fa als parcs solars fotovoltaics, aquests es concentren al pla de Lleida.

Pel que fa al mapa de recurs eòlic, s’observa que si bé, molts parcs en servei i en tràmit es concentren en zones amb recurs, hi ha moltes zones amb recurs que no compten amb projectes. Per contra, hi ha instal·lacions en indrets on el recurs hi és moderat. Altrament, en base a l’actual tecnologia en què els aerogeneradors produeixen a partir de velocitats de 4-5 m/s, i a la duplicació de l’alçada dels rotors fins a 200 metres (100 metres més que el càlcul del mapa), el recurs del vent s’amplia a més zones, algunes de les quals, properes als grans centres de consum. En base a la figura posterior, més de la meitat de la superfície de Catalunya presenta velocitats de vent superiors a 4-5 m/s.

Figura 1. Distribució de les centrals d'energies renovables a Catalunya, en servei i en tràmit.

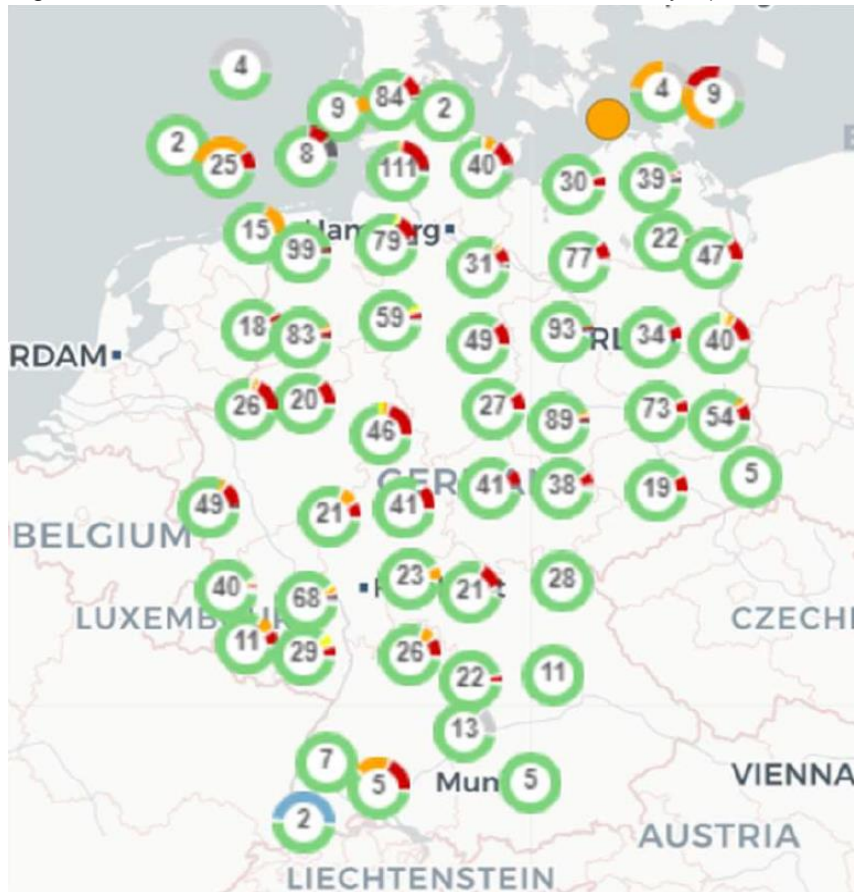
Figura 2. Mapa eòlic de Catalunya a 120 metres d'alçada.

Font: Visor de les energies renovables.

Aquesta raó explica que, en estats amb tradició eòlica com Alemanya i que apliquen la generació distribuïda, aquestes instal·lacions es troben àmpliament repartides per tot el territori tal com s'observa a la figura 3:

Figura 3. Parcs eòlics en servei i en tramitació a Alemanya (Global Energy Monitor, gener 2023).

En un sentit semblant, es pronuncia una eina de la Unió Europea, el paquet Fit for 55¹ (“Objectiu 55”), adreçat a proporcionar un marc coherent i equilibrat per assolir els objectius climàtics de la UE partint de tres grans principis, el primer dels quals és que “Garanteixi una transició equitativa i socialment justa”.

Per acabar i redundar en la qüestió de l’equitat territorial: el recent Decret Llei 24/2021, d’acceleració del desplegament de les energies renovables, distribuïdes i participades, que modificava el Decret Llei 16/2009, amb l’objectiu d’introduir-hi millores per accelerar la implantació d’energia eòlica i fotovoltaica a Catalunya, prioritzant la cohesió territorial, introduïa mesures específiques per “*millorar l’acceptació social dels projectes d’energies renovables*”. És evident que si hi ha una percepció que el desenvolupament de les energies renovables és generalitzat i aproximadament equilibrat al territori (tal com es veu per exemple a Alemanya), l’acceptació social seria molt més gran. Ara com ara, la concentració de projectes en unes poques comarques, genera un greuge, i finalment, un rebuig que es pot considerar lògic i esperable.

¹ Conjunt de propostes encaminades a revisar i actualitzar la legislació de la UE i posar en marxa noves iniciatives per garantir que les polítiques de la UE s’ajustin als objectius climàtics acordats pel Consell i el Parlament Europeu, per a l’any 2030.

Segona

FALTA DE CONCRECIÓ DE L'EFECTE ACUMULATIU

Al Document d'objectius i propòsits del PLATER, al seu apartat "7. METODOLOGIA DE TREBALL DEL PLATER", Subapartat "7.1.1 FASE A. Determinació de les zones disponibles i les zones propícies per a les energies renovables", s'estableix que la Fixació de criteris inicials haurà de tenir en compte "el tractament dels efectes acumulatius".

En aquesta mateixa línia, el Decret Llei 16/2019 de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables detallava els "Criteris específics per a la implantació de parcs eòlics":

"Article 8. Criteris específics per a la implantació de parcs eòlics:

(...)

c) Tenir en compte l'impacte acumulatiu derivat de la concentració de parcs eòlics en determinades parts del territori".

En aquest sentit, és obvi que en la línia de la consideració anterior, en zones amb proliferació de parcs eòlics i fotovoltaics, l'impacte s'ha d'analitzar conjuntament ja que aquest no se circumscriu a l'impacte de cada projecte concret sinó que resulta de la suma acumulada. Així, a les comarques de la demarcació de Ponent, i en especial, al Segrià, les Garrigues i el Pla d'Urgell, cada nova instal·lació se suma a un conjunt preexistent.

Figura 4. Distribució de les centrals d'energies renovables a Catalunya, en servei i en tràmit.

Tercera

FALTA DE CONSIDERACIÓ DE LA SOBIRANIA ALIMENTÀRIA COM A PRINCIPI RECTOR

Tot i que al Document d'objectius i propòsits, al seu primer apartat "1. MARC GENERAL", "1.1 Aspectes generals de la planificació territorial en l'àmbit energètic", diu que "caldrà encaixar totes les activitats que es duen a terme en el territori tenint en compte les seves prioritats i aplicant diversos principis, com ara aconseguir el màxim nivell de sobirania alimentària", a efectes pràctics, el PLATER i en general, la política sectorial en energia a Catalunya, contempla la sobirania alimentària de manera lateral i insuficient.

I efectivament, el Decret llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables, estableix a l'art. 9.1.e) "la no afectació significativa a sòls de valor agrològic alt o d'interès agrari elevat" que fa considerar com a no aptes els sòls de classe I i II. Però cal saber que aquest tipus de sòls són una part molt reduïda del conjunt.

En aquest sentit, cal remarcar que, en relació a la resta de països d'Europa (de relleu predominantment pla), Catalunya és un país eminentment forestal on la superfície agrària és minoritària i en regressió. Amb un 64% de superfície forestal, Catalunya és el segon país més boscós de la Unió Europea (2018, Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya, CTFC), després de Finlàndia i per davant de Suècia. Per contra, sols un 29% de la superfície de Catalunya correspon a sòls agrícoles, dels quals sols un 29% són de regadiu (IRTA, 2017). Tot plegat fa que, Catalunya es situï en menys d'una tercera part d'hectàrees llaurades per habitant que la mitjana espanyola i en menys que la meitat de la UE.

Fig. 5. Rati de superfície agrícola útil (SAU) i llaurable per habitant. Font: DARP, 2018.

Taula 2. Rati de superfície agrícola útil (SAU) i superfície llaurable per habitant

Font: DARP, 2018

	SAU (ha/hab)	Superfície llaurable ha/habitant
Mundial		0,19
Unió Europea	0,33	0,21
Estat Espanyol	0,50	0,27
Catalunya	0,15	0,10

Nota: dades actualitzades de 2022, la SAU ha/hab. ha passat a 0,14.

I encara, en el període 2001-2019 la superfície agrària útil a Catalunya encara ha disminuït més, en concret 96.000 Ha. És una pèrdua neta de superfície de conreus superior al 10%, mentre que la superfície forestal s'ha incrementat en 145.000 Ha.

Tot plegat, planteja la necessitat de preservar l'ús agrícola dels sòls a Catalunya per tendir a la sobirania alimentària i reduir la importació de productes agrícoles alimentaris (amb la consegüent reducció de la petjada de carboni). És en aquest sentit que s'orienta

l'apartat 9.e) i f) de la Llei 16/2019².

Al seu torn, el DAR va emetre el document “Informe tècnic sobre la protecció dels sòls d'alt valor agrològic (2020)” on diu: *“cal tenir molt present que el sòl és un recurs no renovable, base de l'agricultura i per tant de l'alimentació, i que Catalunya es un país que disposa d'uns recursos limitats de sòls de bona qualitat. Els sòls cultivats s'han generat, partint d'aquest recurs, mitjançant la feina i l'esforç de generacions al llarg dels segles, fent que els sòls agraris siguin fèrtils i capaços de produir productes de qualitat i de proximitat. Si aquest sòls s'haguessin de crear de nou, els seu cost econòmic faria que fos inviable, ja que aquesta infraestructura ha requerit una gran inversió econòmica, social i també de temps, per a que pugui funcionar i sigui viable.”* I afegeix “el desenvolupament d'algunes d'aquestes instal·lacions d'energies renovables poden representar, una ocupació de sòls agrícoles significativa, resulta totalment coherent preservar els millors sòls per a la producció d'aliments”.

Per tot plegat, el DAR, a través de la Llei 5/2020, del 29 d'abril, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic (...), va impulsar una Modificació del Decret Llei 16/2019, en virtut de la qual va afegir la lletra “f” a l'apartat 1 de l'art. 9 que diu:

«f) La no afectació a àmbits inclosos en projectes d'implantació de nous regs o de transformació dels existents promoguts per l'Administració».

En relació a aquestes àrees agrícoles d'interès estratègic, el DAR també emfatitza que *“aquestes grans infraestructures verdes, sobre la base d'una matriu conformada per sòls i sistemes agraris i de biodiversitat, creades per l'acció de generacions d'agricultors sobre el recurs natural del sòl, contribueixen a la producció d'aliments, però també a la generació i protecció de la biodiversitat, i per tant s'han de preservar per a què puguin seguir actuant per mantenir la matriu productiva i de biodiversitat que ofereixen, junt amb els serveis ecosistèmics, de gestió i de conservació del territori i la conformació del paisatge, que és un dels grans actius de valor cultural i econòmic que té el nostre país. El fet d'ocupar de manera difícilment reversible els sòls agrícoles, té un cost per a la societat que cal tenir en compte a l'hora d'avaluar les alternatives sobre les possibles ubicacions de les futures plantes de generació d'energia elèctrica. L'ocupació dels sòls per usos no agrícoles, com pot ser el cas d'una planta fotovoltaica, per més que no l'únic en relació a les renovables, produeix, en molts casos, un segellat del sòl, és a dir, una de les formes més comuna de pèrdues de sòl”.*

En resum, el DAR conclou que *“considerant que els sòls cultivats tenen un valor estratègic per la societat, com a criteri general caldria prioritzar, per a la producció d'energia elèctrica, aquells sòls antropitzats, que ja han estat ocupats per infraestructures i que siguin compatibles amb instal·lacions energètiques. Normalment, els terrenys pròxims a terrenys urbans o urbanitzables són terrenys que presenten dificultats per l'activitat agrària, perquè estan alterats per les externalitats d'aquestes àrees. Per aquest motiu, el desenvolupament de plantes fotovoltaiques en aquestes zones, properes a les zones urbanitzades, tenen un impacte menor, sobre els terrenys*

² En semblant direcció de preservació dels sòls agrícoles, la Llei 3/2019, de 17 de juny, d'Espais Agraris al seu art. 2 estableix: *“Les finalitats d'aquesta llei són: a) Preservar i protegir els espais agraris, com un recurs natural essencial per a la producció d'aliments i d'altres productes –béns i serveis– i per a llur viabilitat econòmica, i com un element de conservació de la cultura, la biodiversitat i els diferents ecosistemes naturals, que són la base del desenvolupament sostenible que ajuda a garantir la salut i el benestar dels humans, els animals i les plantes”.*

agraris, que aquelles actuacions que es proposin desenvolupar en zones amb activitat agrària més consolidada i allunyades dels espais urbanitzats”.

En la mateixa línia, l'any 2022, l'ICEA (Institució Catalana d'Estudis Agraris), la Comissió d'Economia Agroalimentària del Col·legi d'Economistes de Catalunya, el Col·legi d'Enginyers Agrònoms de Catalunya, el Col·legi d'Enginyers Tècnics Agrícoles de Catalunya, van signar el Manifest “Catalunya no pot perdre més superfície agrícola per a la instal·lació d'energia fotovoltaica” que, entre altres, diu: *Catalunya té una dependència alimentària molt elevada. Les estimacions existents assenyalen un grau de cobertura inferior al 50%. És a dir, es produeix aproximadament menys de la meitat del que es consumeix. La superfície agrària i especialment en regadiu és un bé escàs i que cal defensar.*

En aquest sentit, la fracció catalana de la depressió de l'Ebre que conformen la plana de Lleida i d'Urgell, l'anomenat Ponent, concentren la bossa d'espais agrícoles més productiva del país. Per tant, en el trànsit cap a l'escenari de l'autosobirania alimentària, aquesta zona juga un paper clau.

Taula 1. Producció agrícola a Catalunya, en tn (2020).

	Cereals	Lleguminoses	Farratges	Fruiters	Olivera	Vinya	Hortalisses
Catalunya	1821839	20560	3617181	802503	176201	397930	234040

Font: DACAAR.

A continuació, s'avalua la demanda de productes agroalimentaris en base a dades publicades per l'Observatori de l'Economia Alimentària (OBEALIMENTARIA) l'any 2018. Cal dir que es tracta d'una estimació però que en tot cas permet deduir que Catalunya pràcticament es podria autoabastir des del punt de vista agroalimentari.

Taula 2. Demanda de productes agroalimentaris a Catalunya (kg/hab./any).

Producte	Quantitat
Cereals i derivats	61,7
Lleguminoses	4
Fruiters	100,7
Olives i derivats	3,5
Hortalisses	70,3

Font: OBEALIMENTARIA (2018).

Taula 3. Demanda de producte agroalimentari a Catalunya, en tn (2020).

	Cereals	Lleguminoses	Fruiters	Olivera	Hortalisses
Catalunya	480055,6	31121,92	783494,2	27231,68	546.967,7

Nota: no es disposa de dades de demanda de farratges i vinya.

Font: DACAAR.

Una vegada obtingudes les dades de producció i demanda es pot establir la relació entre ambdues per avaluar la suficiència alimentària de Catalunya.

Taula 4. Quocient producció/ demanda de productes alimentaris (>1 → cobreix demanda).

	Cereals	Lleguminoses	Fruiters	Olivera	Hortalisses
Catalunya	3,8	0,7	1,0	6,5	0,4

Nota: no es disposa de dades de demanda de farratges i vinya.

Font: pròpia.

Aquestes estimacions permeten afirmar que les comarques de vocació agrícola esmentades són clarament autosuficients i excedentàries en producció alimentària i contribueixen de manera determinant en la suficiència de productes a Catalunya (que malgrat tot no cobreix la demanda en lleguminoses i hortalisses). Tot plegat, tot i que actualment tan sols es dona un autoproveïment d'aliments parcial, Catalunya té la capacitat per assolir el 100%³.

En conclusió, i vist el caràcter tan reduït dels sòls de tipus I i II, cal que el PLATER incorpori els sòls de classe III entre “els sòls de valor agrològic alt o d'interès agrari elevat” no aptes per a la transformació a energies renovables. I encara, en aquells municipis o comarques, on els sòls I i II resulten testimonials, caldria afegir-hi els sòls de classe IV. No en va, en aquestes zones la responsabilitat productiva dels seus sòls I i II, recau sobre els sòls III i IV.

Quarta

FALTA DE CONCRECIÓ DE LES POLÍTIQUES SECTORIALS: UBICACIÓ DELS PARCS SOLARS EN TERRENYS DEGRADATS O BANALS

El recent document “Criteris per a la implantació de plantes solars fotovoltaïques en el sòl no urbanitzable a Catalunya” (Desembre 2022), editat per la Comissió de Territori de Catalunya (òrgan administratiu col·legiat de la Generalitat de Catalunya competent en matèria de política territorial i urbanisme) estableix unes “Zones prioritàries” per a la ubicació de les instal·lacions, entre les que anomena “Espais transformats, entorn d'infraestructures, entorn de zones industrials (...)”.

En un sentit semblant, el document “Instal·lacions fotovoltaïques i paisatge. Orientacions generals per a una adequada implantació a Catalunya” (2019), elaborat per l'Observatori del Paisatge, òrgan adscrit al Departament de Territori i Sostenibilitat, també estableix i raona els llocs adequats i inadequats, i anomena:

“Espais d'ubicació prioritària:

- a) *Cobertes d'edificacions existents i futures, pèrgoles de pàrquings, places i mercats... tant en territoris urbans i metropolitans, com en construccions en medi rural;*
- b) *Espais altament transformats: polígons industrials; centres comercials i d'oci; grans equipaments com circuits, presons, ports, espigons, i espais lliures aeroportuaris; aparcaments; complexos i estacions de ferrocarrils; ..*
- c) *Àrees residencials i especialitzades urbanitzades i no consolidades: urbanitzacions, polígons industrials inacabats, ...*

³ Escenari que també confirma la publicació *Sobirania alimentària. L'autoproveïment d'aliments a Catalunya. És possible la nostra sobirania alimentària?* Agroicultura 55 (2014).

- d) *Zones de domini públic de les infraestructures de mobilitat terrestre (mitjanes, talussos, espais intersticials residuals, trams de carreteres abandonats, enllaços, rotondes, peatges...*
- e) *Terrenys degradats no restaurats (...): terrenys industrials marginals, terrenys militars abandonats, àrees extractives clausurades.*

Espais que cal evitar: (...) d) Mosaics de conreus o agroforestals en plana (...)”.

ESPAIS QUE CAL EVITAR:

- a) *Terrasses cerealístiques.*
- b) *Paisatges de regadiu.*
- c) *Mosaics de conreus o agroforestals en terreny ondulat.***
- d) *Mosaics de conreus o agroforestals en plana (...)*”.**

El PLATER ha de fer una traducció efectiva dels criteris governamentals expressats reiteradament en diferents documents, és a dir, ponderar i normativitzar l'establiment de les plantes en els llocs preferents i per contra, ponderar i normativitzar l'exclusió d'aquells “espais que cal evitar”.

COMPENSACIÓ TERRITORIAL MITJANÇANT EL DESMANTELLAMENT D'EDIFICACIONS OBSOLETES

Tenint en compte l'actual rendibilitat favorable del sector de les energies renovables i la magnitud de les inversions (al voltant de 0,5-1 Meur/MW instal·lat), el PLATER és una excel·lent oportunitat per introduir algun tipus de compensació territorial.

En concret, i en la línia d'ubicar les instal·lacions en “terrenys degradats” apuntada en el punt anterior, es proposa una millora paisatgística basada en vincular les noves instal·lacions al desmantellament d'edificacions obsoletes existents en mal estat (per exemple, amb una declaració de ruïna obrant).

Així per exemple, arran de les recents normatives de benestar animal i de la concentració i latifundització creixent del sector ramader, moltes antigues granges de petita dimensió han quedat en desús en els darrers 10-15 anys. Aquesta és una realitat molt tangible a bona part de municipis de comarques de Ponent, Girona, Catalunya Central i comarques de frontera, on fins fa pocs anys, les petites granges representaven un complement bàsic a la renda agrària de les explotacions familiars que han estat fins ara el model predominant d'explotació.

En resum, el projecte de parc fotovoltaic o eòlic s'hauria d'acompanyar d'un projecte de desmantellament i/o enderrocament d'un edifici obsolet, sigui a la mateixa finca o sigui en una altra, del mateix terme municipal o terme confrontant, acompanyada del corresponent projecte de restauració agrícola o forestal.

2. CONSIDERACIONS SOBRE ELS PARCS EÒLICS

El recent document “Criteris per a la implantació de parcs eòlics a Catalunya. Estudis previs” (Maig 2023), a l’hora d’establir “Criteris a escala de projecte” diu: “*S’haurà d’analitzar detalladament els components del paisatge més proper, la seva escala i la seva relació amb la proposta pel que fa a proporcionalitat, geometria i distribució*”. Cal partir de la base que, a diferència dels parcs fotovoltaics, en què les mesures d’integració paisatgística poden contribuir a integrar-los efectivament en el seu context, això és inviable en el cas dels parcs eòlics. La seva alçada, que en l’actual tecnologia ja assoleix els 200 metres, impossibilita mesures d’integració paisatgística real (això no treu l’aplicació de mesures correctores i compensatòries efectives per minimitzar l’impacte ambiental en els moviments de terres, restauració de camins i talussos, etc.).

Així doncs, la integració dels parcs eòlics es presenta com a inviable perquè observant els més amunt esmentats “*components del paisatge més proper, la seva escala i la seva relació amb la proposta pel que fa a proporcionalitat, geometria i distribució*” hi ha una desproporció respecte la matriu geofísica. A Catalunya, i en especial a les Garrigues i comarques veïnes, hi predomina un paisatge en mosaic, caracteritzat per una alternança de cobertures diverses (olivera, ametller, bosc, cereal...) i molt fragmentada, que podem anomenar de “gra petit”. Aquest paisatge posat en relació a estructures d’enorme dimensió com els aerogeneradors actuals fa que per escala i proporció, la notorietat i protagonisme dels aparells, acapari la visió. La notorietat d’un ventilador de peu en una habitació de 12 m² no es pot comparar amb la notorietat del mateix ventilador en una sala de 100 m². Per això, un parc eòlic pot encaixar i resultat proporcionat visualment en un paisatge d’horitzons vastos o amplis (grans planes o messetes, mar...). Altrament, Catalunya és un país demogràficament molt dens on el nombre d’observadors potencials d’aquestes grans estructures és molt alt a la majoria de comarques. Això no obstant, atenent al final de la “consideració segona”, l’acceptació social pot variar en positiu o en negatiu.

Sisena

AFFECTACIÓ REGIONAL A L’AVIFAUNA: PRESERVACIÓ DEL CONNECTOR TARRAGONA-LLEIDA/ANOIA

En base a l’impacte intrínsec que es deriven dels projectes d’energies renovables sobre el territori d’implantació, el Departament de la Vicepresidència i de Polítiques Digitals i Territori va establir una sèrie de criteris que, fins al moment de vigència del Decret Llei 16/2019 abans de ser modificat, han estat els principals elements de valoració per part de la Ponència d’energies renovables. Aquests criteris remetent bàsicament a la ja esmentada afectació a sòls agrícoles (centrat en instal·lacions fotovoltaïques) i en els impactes en la biodiversitat (centrat en instal·lacions eòliques).

El Decret Llei 16/2019 de mesures urgents per a l’emergència climàtica i l’impuls a les energies renovables detalla els “Criteris específics per a la implantació de parcs eòlics”, en concret:

“Article 8. Criteris específics per a la implantació de parcs eòlics:

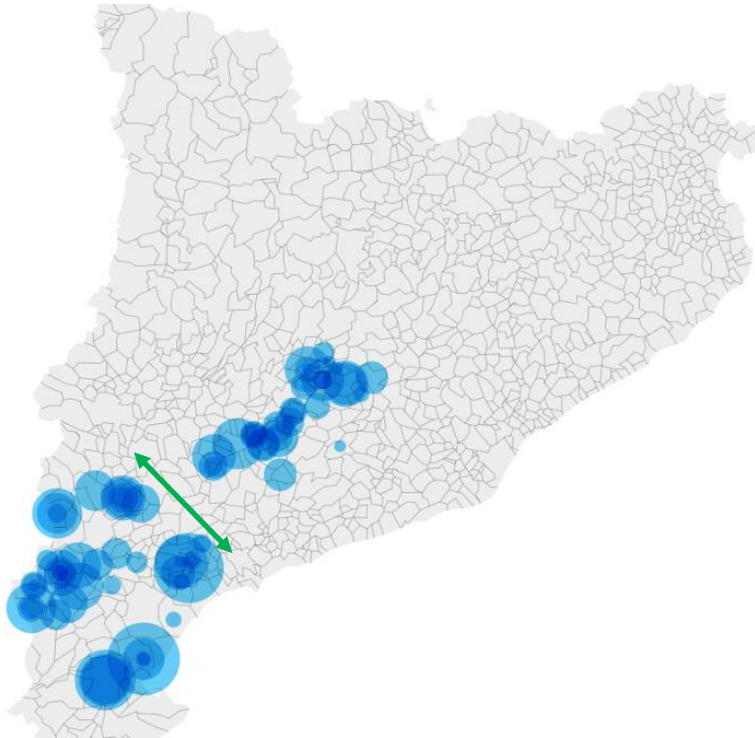
a) Minimitzar l'afectació als terrenys de valor natural elevat, l'afectació sobre les espècies amenaçades o especialment vulnerables als parcs eòlics, així com als punts estratègics pel pas migratori de les aus i evitar les àrees crítiques de les rapinyaires amenaçades."

La potència eòlica efectivament instal·lada a Catalunya es concentra en dos grans eixos: a) la comarca de la Terra Alta; i b) una línia quasi-contínua de 135 km, que uneix la frontera amb l'Aragó (Almatret) amb el centre geogràfic de Catalunya (Rubió, a les portes d'Igualada). La immensa majoria de projectes en tràmit es concentren a l'extrem oest d'aquesta línia (tram Almatret-Maials) i a la comarca de la Segarra, ambdues, àrees de topografia suau i òptima accessibilitat.

A escala catalana, l'únic espai que roman lliure d'aerogeneradors al llarg de la dita línia de 135 km. Es tracta d'una franja lliure de 24 km, que en cas d'acollir algun parc eòlic taponaria i obstruïria l'únic i darrer corredor biològic hàbil per al pas de l'avifauna entre les demarcacions de Lleida (secans de Lleida, Prepirineu i Montsec) i Tarragona (Montsant, Prades, Llaberia, etc.) i fins a l'Anoia.

Cal considerar doncs, que el PLATER incorpori el criteri d'evitar l'afectació als hàbitats greument amenaçats i a les zones amb un índex de connectivitat terrestre elevat.

Figura 6. Parcs eòlics en funcionament.

Font: Centro Nacional de Información Geográfica (CNIG) i ICAEN.

Figura 7. Parcs eòlics en funcionament.

Nota: Els punts verds corresponen a aerogeneradors en servei, punts grocs en tràmit a la Generalitat de Catalunya, i punts taronja, en tràmit al Ministerio.

Setena

FALTA DE CONSIDERACIÓ DE L'IMPACTE GEOMORFOLÒGIC

En els darrers 10 anys, atesa la pràctica duplicació de la dimensió dels aerogeneradors (que han passat de 80-100 metres d'alçada, a 180-200 metres), el patró general de les empreses a l'hora de buscar una localització per als parcs eòlics, és identificar zones amb pendents més suaus i major accessibilitat que facilitin els treballs d'execució. No en va, en zones amb superfícies amb domini dels pendents superiors al 10-15-20%, l'impacte geomorfològic i paisatgístic s'incrementa notablement per raons diverses, i tres en particular:

- Cal realitzar grans moviments de terres atès que la plataforma de muntatge i la plataforma d'assentament definitiu dels aerogeneradors ocupen una àmplia superfície (1 Ha i 2000-2500 m² respectivament).
- L'eixamplament dels camins resultat inviable perquè la secció tipus dels camins en aquestes zones és estreta (3,5-4 metres) i presenten radis de curvatures molt tancats, la qual cosa acaba motivant l'obertura de nous vials.
- El baix règim pluviomètric de la zona, fa que la restauració vegetal dels talussos i vores dels camins, es produeixi en un termini molt llarg la qual cosa, li confereix un impacte paisatgístic sever i durador.

Al Document d'objectius i propòsits del PLATER, al seu "*Annex 1. Criteris d'integració de les energies renovables en el territori escala territorial. Necessitats i capacitat d'acollida del territori*", quan estableix els criteris de "Capacitat tècnica d'acollida", efectivament estableix el "Sòl en pendent < 20%". Ara bé, per tal de minimitzar l'impacte geomorfològic a gran escala que pot arribar a generar un parc eòlic, que aquest pendent no es refereix a l'indret específic on va una estructura o plataforma sinó a un pendent general de la zona on s'implanta el parc. Això es podria concretar, per exemple, mitjançant un % de quadrícula <10%.

3. ALTRES CONSIDERACIONS

- Eliminar la restricció de superfície dels espais naturals inclosos al PEIN de superfície inferior a 1.000 hectàrees per a considerar-los zona incompatible amb la implantació de parcs eòlics. És a dir, eliminar la possibilitat d'instal·lar parcs eòlics als espais PEIN, independentment de la seva superfície.
- El PLATER no considera altres energies disponibles de recursos endògens, com la biomassa, centrals hidroelèctriques, geotèrmia.
- Pel que fa a l'adopció de mesures de caràcter normatiu que afavoreixin l'autoconsum energètic a partir d'energies renovables i la participació d'actors locals en la producció i distribució d'energia renovable, caldrà preveure i garantir que les primeres instal·lacions siguin per autoconsum i que no es disposi de cap instal·lació de venda d'energia per a consum extern del territori comarcal fins no tenir cobertes les necessitats energètiques de tots els municipis. Al seu torn, si la planificació energètica i la de mitigació del canvi climàtic s'elaboraran de manera integrada, cal tenir en compte el control per part de l'administració local de la xarxa de distribució, els centres locals d'emmagatzematge i les torres, entre altres, evitant línies d'alta i mitja tensió en els territoris que presenten barreres geogràfiques comarcals.
- Balanç d'emissions de GEH: cal incorporar l'avaluació dels efectes en termes de GEH sobre l'estoc de carboni i la capacitat d'embornal, especialment de les instal·lacions de fotovoltaica a terra.
- Especificar les consideracions, relacions i normatives de frontera amb altres governs i territoris (Andorra, França, Aragó, València...), en relació a les figures de protecció de patrimoni natural i biodiversitat (punt 2.2.3.), espais agraris i sòls agrícoles (punt 2.2.4), infraestructures, camins, senders i equipaments compartits.
- El PLATER ha de donar cobertura i respectar i tenir en compte les casuístiques i particularitats de cada territori i comarca, d'acord amb els seus plans territorials sectorials i els espais i elements més sensibles que emanin de cadascun d'ells.

Barcelona, a 30 de juny de 2023